

Dezso, György József, Hinléder-Fels Ákos, Balogh Artur és Braunecker Antal báró. A felszólalók megegyeztek abban, hogy az erdélyrészi behívott képviselők parlamenti és parlamenten kívüli magatartásában a tiszta nemzeti erkölcsi szempontokat a legmesszebbmenően veszik figyelembe és a legszigorúbban járnak el a csoport olyan tagjával szemben, aki esetleg ellenkező magatartást tanúsítana. Pál Gábor bejelentette még, hogy a miniszterelnök tervbe vette egy hatnapos tanfolyamszerű előadásorozat megrendezését az erdélyi képviselők számára, amelyen az elszakítás óta a visszatérésig bekövetkezett jogi és nemzetpolitikai kérdéseket, valamint a törvényeket ismertetnék. Ugyanezen az előadásorozatban az erdélyrészi képviselők viszont tájékoztatni fogják a kormányt azokról az általános tapasztalataikról, amelyek a román uralom alatt eltöltött időszaknak nemzetpolitikai ese-

ményeként jelentkeztek Romániában. Végül elhatározták a megjelent képviselők, hogy első havi képviselői tiszteletdíjuktól áldoznak a Főméltóságú Asszony erdélyi akciója számára.

Az országgyűlés költségvetése

Pénteken osztották ki a képviselőknek a képviselőház gazdasági bizottságának jelentését a Ház 1941. évi költségvetéséről tárgyalás tárgyában. A jelentés szerint az országgyűlés összes kiadásait 1941-re 4,604.550 pengőben irányozták elő, ami az előző évi költségvetés kétharmadánál (az előző költségvetés még nem a naptári évhez igazodott), négyszázezer pengővel több. Bevétele a képviselőháznak mindössze 23.000 pengő lesz.

A jelentés szerint a képviselők tiszteletdíja és lakáspénze 2.899.856 pengőt tesz ki. Az elnök külön tiszteletdíja és lakáspénze 24.000, a két ale-

nök külön tiszteletdíja 20.000, a ház-nagy külön tiszteletdíja 10.000 pengő egy évre. Az Országház tatarozására, illetve a homlokzaton lévő kőfaragványok helyreállítására 188.000 pengőt irányoztak elő. A képviselők vasuti szabadjegye 127.000 pengőbe kerül.

A Ház 23.000 pengő bevétele az Országház képviselőházi részén és a Ház bérházában lévő lakások bérjévedelméből származik.

A MÉP jelöltje

a hevesi választókerületben

A Magyar Élet Pártja hevesi választókerületi szervezetének választmány-a a péntek délután megtartott jelölő értekezleten egyhangúlag Hunyadi Buzás Endre dr. vármegyei főjegyző jelölése mellett döntött. A miniszterelnök és a Magyar Élet Pártjának elnöksége Hunyadi Buzás Endre jelölését tudomásul vette.

Hová kerüljön az új Városháza?

Művészek, építészek, szakemberek véleménye

Mikor az új Városházára kiírt pályázat sorsa az idei nyáron eldőlt, úgy látszott, hogy a Városházával összefüggő minden kérdés is megoldódott. Es talán elintézték a dolog is volna ma már az új Városháza, ha a világhelyzet lehetővé tenné nem teszi az építés megkezdését. Erre azonban éppen a világ és benne az ország helyzete miatt behálható ideig nem kerülhet a sor. Az eset a tabáni gyógyszálló és fürdő esetéhez hasonló. Az is elintézték ügynek látszott, mert a helyre néve is kész volt a megállapodás, az építési pályázat is kedvező eredménnyel végződött s az egész ügy mégis elhalasztódott jobb időkre. Közben pedig bizonytalanná lett minden: az is, hogy a kijelölt hely megfelelő-e s az is, hogy a pályázaton győztes terv megvalósításra kerüljön-e?

Az új Városháza esetében az történt, hogy igen számottevő helyről, igen nyomós érvekkel megtagadva, vétőt jelentettek be a Városháza tervezett elhelyezése ellen. Bárcziházi Bárczy István miniszterelnökségi államtitkár, ugy is mint a Fővárosi Közmunkák Tanácsának legrégebb kinevezett tagja, eikket irt a Városháza elhelyezésének tervéről és benne azt a véleményét fejtette ki, hogy az új Városházát nem szabad a Károly király-utjára építeni, hanem a Dunaparton annak a helye. „A Városházának — írta — a Károly-körtüi megoldása nézetem szerint sem nem monumentális, sem nem reprezentatív. Nincs

rálátása, sivár, tulzsufolt és egészségtelen. Birokratikus megoldás. Nélkülözi az előkelőséget és nem méltó gyönyörű fekvésű városunkhoz. A Ferenc József-híd és a Horthy Miklós-híd között a pesti oldalon a legméltóbb és legszebb elhelyezést nyerne az új Városháza.“ Az érvek egész sokadalmával támogatta meg felfogását az előkelő cikkíró.

Ami az új Városházára kiírt pályázatot illeti, annak feltételei messze tulmentek a célon. Eredetileg ugyanis mindössze négy üzemi ház megépítéséről volt szó, ami jóval kisebb feladat és nem szükség-szerűen jelentette volna egy gigászi méretű Városháza megtervezését.

Mint hogy a már elfogadott tervek megvalósítása annyira bizonytalanná lett, azt hisszük, az ügynek teszünk vele szolgálatot, ha Bárcziházi Bárczy István elgondolására nézve megszólaltatunk néhány kiváló szakértőt.

Vágó József elgondolása

Néhány évvel ezelőtt Vágó József, építőművészeink egyik legeredetibbje és legötletesebbje Budapest nagyszabású újjáépítésére dolgozott ki művészi terveket. A városháza helyét ő a Dunaparton jelölte ki, mégpedig a Margithidon felül, a Margitszigetnek körülbelül a közepével szemközti, a Wahrman-utca tengelyében. Ezt az utcát kiszélesítette és meghosszabbította a keleti pályaházig, amivel a városháza felé új városrészeknek nyitott közvetlen utat.

modern távfűtéses lakásokkal ellátott, ugynevezett „magasház“ van szórva-nyosan elhelyezve, egymástól mintegy 180 m távolságra. Ennek az egységes parkóvnek vámház melletti részét foglalná el tehát az új városháza, mely esetben itt két magasház elmaradna.

Az új monumentális városházával szemben a műgyetem sem maradhatna meg jelenlegi állapotában, mert a Hauszmann-féle monumentális szép főépülettel a Horthy Miklós-hidig csak jelentéktelen épületek állanak. A műgyetemenk ezek az igen értékes telkek tehát egyelőre kihasználatlanok, semmi jövedelmet nem hoznak — ezzel szem-

A műemléki szakértő véleménye

Lur Kálmán dr. műgyetemi magán-tanár, a műemlékvédelemnek kitűnő szakértője, a következőkben volt szíves összefoglalni véleményét:

— Engem — ugymond — leginkább a szóba jöhető műemlékek sorsának szempontjából érdekel az ügy. Az a kérdés, hogy mi történik a központi városháza mai épületével, Martinelli alkotásával, amely mint olyan, műemlék? Megnéztem az új városházára kiírt pályázat munkáit és megállapítottam, hogy az első díjjal kitüntetett mű valóban artisztikus alkotás. A hiba nem is benne van, hanem a pályázat feltételeiben, amelyeknek csak akkora épülettömeg megépítésével lehetett megfelelni, hogy azzal szemben, vagy amögött eltörpül a tulajdonképpeni műemlék. Kérdem, kívánatos-e, hogy 120 méter magasságu torony nyuljon fel a városházából és kívánatos-e, hogy fórum létesüljön a város valamelyik pontján a városszabályozás kialakulásának tekintetében? Az egyetemes városszabályozás szemszögéből nézve már a Madách-ut belerajzolása a főváros térképébe is önkényes; nincsen meggyőző megokolása. Ugyanolyan szeszélyes elhatározás, mint a milyenek az Andrássy-ut vonala köszönhetette meghuzását. Minden városszabályozási tervnek a meglévő régi-ből kellene kiindulnia. Az új terv elnyomja a műemlékeket. Budapest azért a városrendezési tévedések városa. A tévedések egyik elseje a Lánchid nekivezetése volt a hegynek, a város olyan pontjának, amelyen a közlekedés lehetőségei kedvezőtlének. A Ferenc József-híd viszont a város fejlődésének vonalán folytatódik: a régi Pest bástyafalának vonalát folytatja.

Bárcziházi Bárczy Istvánnak az az ötlete, hogy az új városháza a Duna partjára kerüljön, szimpatikus elképzelés a műemlékvédelem szempontjából is. Helyesebb oda tervezni, ahol nem sok lebontás előzi meg az építést. Sokkal helyesebb, mint lenne például az Erzsébet- és Ferenc József-híd közé építeni a városházát, mert ott a történelmileg fejlődött cityben kellene rombolni. Vágó József elképzelése sem kifogásolható műemlékvédelmi szempontból, a városképpnek meg egyenesen hasznára válnék, mert szerencsés megfelelője lenne az országháznak.

Tévedés az a felfogás, hogy egyetlenegy épületbe szükséges tömöríteni mindent, ami a városi adminisztrációval egybefügg. A különböző üzemi épületek decentralizációja művészetit tekintetből, de a gyakorlat érdekében is szerencsésebb volna. Mindent összevéve, az új városházának a mai helyen való felépítését nem tartom szerencsés gondolatnak, a régi épületnek átépítését is legfeljebb olyan mértékben, hogy a műemléket agyon ne nyomja.

Városházi körökből

kaptuk a következő információt: — Rendkívül érdekesnek véljük, hogy a Dunapartira építendő városháza terve csak most bukkant fel. Feltesz-zük a kérdést, hogy miért csak most, amikor egy teljes esztendőig foglalkoztak az autonómia bizottságai a régi városháza újjáépítésének tervével, ezt a közgyűlés elhatározta, a kormány jóváhagyta, a főváros vezetősége ne-

ben a műgyetem, tudomásom szerint. gyengén van dotálva és a hallgatók is nyomorognak! Tervemen a Horthy Miklós-híd tervének sarkára, a műgyetem telkére, a Hauszmann-féle fő-épülethez hasonló, azonban diákjelölti célokat szolgáló, modern távfűtéses bérházcsoportot kellene építeni. Mivel a városháza elhelyezését nem lehet a környezettől izolálva tárgyalni, fen-tiekben kifejtettem, hogy a szemben fekvő műgyetemet miért is kellene átépíteni, a hasznosait a széppel össze-kötte, mert a mai állapot, Hauszmann finom műremekét kivéve, nem ad elő-nyös városképet. A Horthy Miklós-hid tulsó felére kerülne, részben a vasuti töltésen fekvő Nádorkertbe is, a Nemzeti Stadionliget, saját pályaudvarral stb. A szegélyekre itt is modern távfűtéses bérházcsoportok épülnének, hogy az igénybe vett közterületeket és a Közmunkatanács számottevő feltöl-tési költségeit amortizálják.

Itt a két Dunaparton a Ferenc József és összekötő vasuti hid között, sőt azon túl látom én egy boldog Nagy-Magyarország jövőendő világlá-tilításának kialakuló körvonalait.

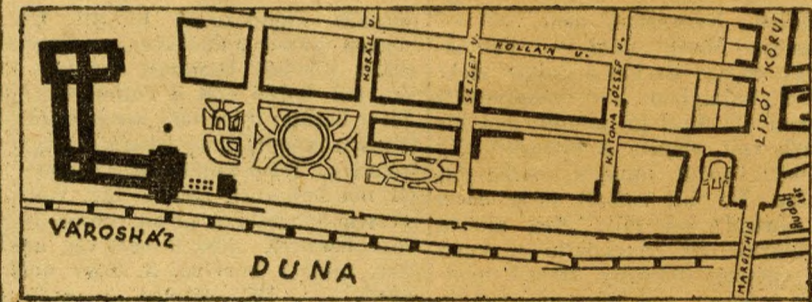
A Dunaparton tehát, bár a rendelkezésre álló parkóv aránylag keskeny (esetleg bizonyos bővítő kisajátítások-ról is lehet szó a nagy cél érdekében) az új városháza minden módon elő-nyös és méltó elhelyezést nyerhetne. Az új városháza légtalmi szempont-ból esetleg három részbe tagolva, de az összetartozóság hangsúlyozásával, itt a Dunaparton az általános város képet is nagyon emelné.

Bárcziházi Bárczy Istvánnak tehát igaza van, hogy a városháza méltóbb, jövőbelátóbb elhelyezését propagálja, abban is osztoz véleményét, hogy a székesfőváros közönsége igen hálás lehet, hogy Szendy Károly polgármester a tabáni problémát ily üditően és szerencsésen oldotta meg. A városhá-zyben is közismert megértéséhez apellálunk.

gyedmillióssal díjazással kiírta a tervpá-lyázatot, amely eredményesen be is fejeződött, döntöttek a díjak odaítélé-séről, sőt már ki is adták a megbízást a részletes tervek elkészítésére. Jó lett volna azokat a gondolatokat, amelyek ugyanban felvetődnek, már akkoriban nyilvánosságra hozni, mert ez esetben a főváros megkímélődött volna ne-gyedmillióssal kiadástól, a pályázaton résztvevő építészek pedig a rengeteg munkától. Ugyancsak érdekes kérdés, hogy, ha illetékes kormánykörök nem azonosították magukat a főváros véle-ményével és a megújult városházát nem ugyanoda képzelik, ahol a régi most van — miért engedték belemeenni a fővárost ebbe a horribilis költségek-kei járó akcióba, illetve az autonómia hivatalos körei által elképzelt tervek elkészítésébe? A városháza újraépíté-sének terve közudomású volt, azt mint fentebb említettük, egy éven át a legnagyobb nyilvánosság előtt tárgyal-ták az arra illetékesek. Akkoriban azonban kivülálló körök egyáltalán nem jelentkeztek ideákkal.

— Hangsúlyozni kell, hogy tulajdonképpen nem új városháza építésé-ről van szó, hanem a régi városháza udvarán lévő barakkok lebontásáról és azok pótlásáról, valamint az ugy-nevezett üzemi székház megépítéséről, amely négy fővárosi nagyüzem igaz-galóságának és adminisztrációjának kíván otthont adni.

— Ami a Dunapartira építendő új városháza ötletét illeti, ennek meg-valósításához százmillió pengőre van szükség. Ha ezt a főváros rendelkezé-sére bocsátják — mert hiszen a város ilyen hatalmas összeggel nem rendel-kezik — semmi akadályja sincs annak, hogy az eredeti tervet megváltoztatva, az új városháza monumentális épü-lete, annakidején, amikor az ilyen rendkívül nagy építészeti feladat meg-valósítása egyáltalán aktuális lehet, valahová a Duna partjára kerüljön. Ekkora összegre azért van szükség, mert legalább husz-harmcincmillió pengő kell a lebontandó házak kisajá-títására, városrendezési teendők meg-oldására, stb. A többit pedig az épít-kezés emésztén fel. De ilyen ter-vekre ezidőszent, a költség nagy-sága miatt gondolni sem lehet, viszont a Károly-körtüi régi városháza átépíté-séhez, illetve az üzemi székház meg-valósításához szükséges, sokkal szeré-nyebb összeg, rendelkezésre áll.

Maróthy Géza építészmérnök: Városháza a Dunaparton

Nagy meglepéssel olvastam Bárcziházi Bárczy István érdekes és igen tartalmas cikkét a dunaparti városházáról, mint egy előkelő kultur-ember és jó debatter szinte rajongó megnyilatkozását, egy olyan országos érdekű kérdésben, mely túlnőtt a székesfőváros keretén. Mivel hasonló kérdésekben vezető férfaink igen ritkán folytatnak hírlapi eszmecsere-t, az aposztrófált cikk annál inkább meg-becsülendő, mert az illusztris szerző-nek azonfelül igaza is van.

Az Ujság hasábjain a városház-építési pályázattal összefüggésben már kifejtettem, hogy nem szerencsés dolog óriási épülettömböt, minden előny nélkül, az elektromos, gáz- és vízművek székházával, a házinyomdával, tűzörséggel stb. romantikusan nagy célpontnak összeépíteni. Néhány metropolisz mai helyzete azóta meg-mutatla, hogy sajnos, igazam volt. Beszéljünk tehát egy üzemháznak stb. nélküli szorosan vett városházáról, mert ennek tömegét könnyebben lehetne a Dunaparton elhelyezni. Bárcziházi Bárczy István elgondolását helyeslem és megvalósíthatónak tar-tom, mert a Dunapartnak ez a része, valamint a szemben fekvő műgye-temi és lágymányosi Dunapart a jövő városfejlesztés természetes irány-vonala. Ezt annál inkább hangsúlyoz-hatom, mert már husz év óta foglal-koztam annak a környéknek beépítési problémájával, összefüggésben a Nemzeti Stadionligettel és Vásár-

várossal (állandó kiállítási terület) és az erre vonatkozó terveket, model-eket, valamint szervezési propozíciókat immár harmadizben volt szeren-csém legmagasabb helyen bemutatni. Hogy Budapestnek ez a ma vissza-maradt része érdemes a városháza el-helyezésére és hogy az idegen tőke is itt látja egy új városközpont kialakulását, melyet a Horthy Miklós-hid is már végre megkíván, annak bizony-ság, hogy angol állami ellenőrzés alatt álló tőkecsoport 1938 elején Almási Balogh Elemérrel, a Hunga-néhai alapítójával és elnökével arról tárgyalt, hogy a lágymányosi modern városnegyed egy részét a Horthy Mik-lós-hid közelében felépíti. Erre a célra készült terveim és költségvetéseim akkor 90,000,000 pengőről szóltak, mely összegbe a Nemzeti Stadion építé-se, mint állami feladat, nem volt beleértve. Külső politikai okok miatt ezek a tárgyalások megszakadtak. Ezen a helyen a városháza, hasonlóan az Országházhoz, kellően érvénye-sülne, mert a Duna hatalmas épít-ponala minden monumentális építke-zésnek előnyös optikai szemszögket ad. Mindenesetre előnyösebbeket, mint a Károly király-ut!

A dunaparti új városháza körüli helyzetkép, az én szerény elképzelésem szerint tehát következőképpen alakul-hatna: a vámbáctól az összekötő vas-uti hidig egy cca 80 méter széles egy-séges dunaparti parkóv képzendő. Tervemen ebben a parkóvben 9 darab,